

|

61978J0120

Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 20 päivänä helmikuuta 1979. - Rewe-Zentral AG vastaan Bundesmonopolverwaltung für Branntwein. - Hessisches Finanzgerichtin esittämä ennakkoratkaisupyyntö. - Määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaavat toimenpiteet. - Asia 120/78.

Oikeustapauskokoelma 1979 sivu 00649
Kreikank. erityispainos sivu 00321
Portugalink. erityispainos sivu 00327
Ruotsink. erityispainos sivu 00377
Suomenk. erityispainos sivu 00403
Espanjank. erityispainos sivu 00351

Tiivistelmä
Asianosaiset
Tuomion perustelut
Päätökset oikeudenkäyntikuluista
Päätöksen päätösosa

Avainsanat

1. Kaupalliset valtion monopolit - Perustamissopimuksen erityismääräys - Soveltamisala

(ETY:n perustamissopimuksen 37 artikla)

2. Määrälliset rajoitukset - Vaikutukseltaan vastaavat toimenpiteet - Tuotteen kaupan pitäminen - Kansallisten lainsäädäntöjen erot - Yhteisön sisäisen kaupan esteet - Hyväksyttävyyys - Edellytykset ja rajoitukset

(ETY:n perustamissopimuksen 30 ja 36 artikla)

3. Määrälliset rajoitukset - Vaikutukseltaan vastaavat toimenpiteet - Käsite - Alkoholijuomien kaupan pitäminen - Vähimmäisalkoholipitoisuuden vahvistaminen

(ETY:n perustamissopimuksen 30 artikla)

Tiivistelmä

§§1. *ETY:n perustamissopimuksen 37 artikla on kaupallisia valtion monopoleja koskeva erityismääräys, eikä sillä ole vaikutusta kansallisiin säännöksiin, jotka eivät koske julkisen monopolin omaan erityisalaan liittyvän tehtävän hoitamista - eli sen yksinoikeuden käyttämistä -*

vaan tiettyjen tuotteiden tuotantoa ja kaupan pitämistä yleisesti riippumatta siitä, kuuluvatko nämä tuotteet kyseisen monopolin alaan.

2. Koska yhteisiä säännöksiä ei ole tältä osin annettu, kyseisten tuotteiden kauppaa koskevien kansallisten oikeussääntöjen eroista aiheutuvat tavaroiden vapaan liikkuvuuden rajoitukset yhteisössä on hyväksyttävä siltä

osin kuin näitä oikeussääntöjä voidaan pitää välttämättöminä erityisesti verovalvonnan tehokkuutta, kansanterveyden suojelua, hyvää kauppatapaa ja kuluttajansuojaa koskevien pakottavien vaatimusten täyttämiseksi.

Asianosaiset

Asiassa 120/78,

jonka Hessisches Finanzgericht on saattanut ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadaksean tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa riita-asiassa

Rewe-Zentral AG, kotipaikka Köln,

vastaan

Bundesmonopolverwaltung für Branntwein (Liittotasavallan väkijuomamonopolivirasto)

ennakkoratkaisun ETY:n perustamissopimuksen 30 ja 37 artiklan tulkinnasta suhteessa Saksan liittotasavallan Branntweinmonopolgesetzin 10 §:n 3 momenttiin,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti H. Kutscher, jaostojen puheenjohtajat J. Mertens de Wilmars ja Lord Mackenzie Stuart sekä tuomarit A. M. Donner, P. Pescatore, M. Sørensen, A. O'Keefe, G. Bosco ja A. Touffait,

julkisasiamies: F. Capotorti,

kirjaaja: A. Van Houtte,

on antanut seuraavan

tuomion

Tuomion perustelut

1 Hessisches Finanzgericht on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 28.4.1978 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 22.5.1978, ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla kaksi ennakkoratkaisukysymystä ETY:n perustamissopimuksen 30 ja 37 artiklan tulkinnasta; kysymykset koskevat saksalaiseen väkijuomien kaupan pitämistä koskevaan lainsäädäntöön kuuluvan, tiettyjen alkoholituoteluokkien vähimmäisalkoholipitoisuutta koskevan säännöksen yhteensopivuutta yhteisön oikeuden kanssa.

2 Ennakkoratkaisupyynnönä koskevasta päätöksestä ilmenee, että pääasian kantaja aikoo tuoda maahan erän Ranskasta peräisin olevaa Cassis de Dijon -likööriä myydäkseen sitä Saksan

liittotasavallassa.

Kun kantaja haki Saksan liittotasavallan Bundesmonopolverwaltung für Branntweinilta (väkijuomamonopolivirasto) lupaa kyseisen tuotteen maahantuontiin, virasto ilmoitti, ettei tuotteella riittämättömän alkoholipitoisuutensa vuoksi ole niitä ominaisuuksia, joita sen kaupan pitäminen edellyttää Saksan liittotasavallassa.

3 Viraston kanta perustuu Branntweinmonopolgesetzin 100 §:ään ja monopoliviraston sen nojalla antamiin säännöksiin, joiden tarkoituksena on vahvistaa vähimmäisalkoholipitoisuudet tietyille likööri- ja muille alkoholijuomaluokille (28.2.1958 annettu Verordnung über den Mindestweingeistgehalt von Trinkbranntweinen, Bundesanzeiger nro 48, 11.3.1958).

Mainituista säännöksistä seuraa, että hedelmäliköörien, kuten Cassis de Dijonin, kaupan pitämisen edellytyksenä on vähintään 25 prosentin alkoholipitoisuus, kun taas kyseisen, Ranskassa vapaasti kaupan pidetyn tuotteen alkoholipitoisuus on 15 ja 20 prosentin välillä.

4 Vähimmäisalkoholipitoisuuden määrittämisestä Saksan lainsäädännössä seuraa kantajan mukaan se, että muista yhteisön jäsenvaltioista peräisin olevia tunnettuja alkoholituotteita ei voida myydä Saksan liittotasavallassa, ja kyseinen säännös rajoittaa tavaroiden vapaata liikkuvuutta jäsenvaltioiden välillä tavalla, joka ylittää jäsenvaltioille kuuluvan toimivallan kaupan sääntelyyn.

Kantajan mukaan kyseessä on ETY:n perustamissopimuksen 30 artiklan vastainen, tuonnin määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaava toimenpide.

Koska kyseessä on lisäksi toimenpide, joka on toteutettu alkoholimonopolin hallinnon yhteydessä, kantaja katsoo sen loukkaavan myös 37 artiklaa, jonka mukaan jäsenvaltioiden on mukautettava kaupallisia valtion monopolejaan asteittain niin, että tavaroiden hankintaa tai myyntiä koskevissa ehdoissa ei siirtymäkauden jälkeen syrjitä jäsenvaltioiden kansalaisia.

5 Ratkaistakseen kyseisen asian Hessisches Finanzgericht on esittänyt kaksi ennakkoratkaisukysymystä, jotka ovat sanamuodoltaan seuraavat:

a) Onko ETY:n perustamissopimuksen 30 artiklassa tarkoitettua tuonnin määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaavan toimenpiteen käsitettä tulkittava niin, että sitä sovelletaan myös Saksan Branntweinmonopolgesetzin mukaiseen, kulutukseen tarkoitettujen alkoholijuomien vähimmäisalkoholipitoisuuden vahvistamiseen, jonka seurauksesta estetään muiden jäsenvaltioiden sellaisten perinteisten tuotteiden vaihdantaan saattaminen Saksan liittotasavallassa, joiden alkoholipitoisuus on alhaisempi kuin vahvistettu enimmäismäärä?

b) Kuuluuko tällainen vähimmäisalkoholipitoisuuden vahvistaminen ETY:n perustamissopimuksen 37 artiklassa tarkoitettuun käsitteeseen, joka koskee jäsenvaltioiden kansalaisten syrjintää tavaroiden hankintaa tai myyntiä koskevissa ehdoissa?

6 Kansallinen tuomioistuin on pyytänyt yhteisöjen tuomioistuinta lausumaan sellaisista tulkintaan liittyvistä seikoista, joiden avulla se voisi ratkaista, kuuluuko vähimmäisalkoholipitoisuutta koskeva vaatimus perustamissopimuksen 30 artiklassa tarkoitetun, tuonnin määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaavaa toimenpidettä koskevan kiellon vai 37 artiklassa tarkoitetun, jäsenvaltioiden kansalaisten syrjintää tavaroiden hankintaa tai myyntiä koskevissa ehdoissa koskevan kiellon soveltamisalaan.

7 Tältä osin on todettava, että 37 artikla on kaupallisia valtion monopoleja koskeva erityismääräys.

Kyseisellä määräyksellä ei näin ollen ole vaikutusta kansallisiin säännöksiin, jotka eivät koske julkisen monopolin omaan erityisalaan liittyvän tehtävän hoitamista - eli sen yksinoikeuden käyttämistä - vaan alkoholijuomien tuotantoa ja kaupan pitämistä yleisesti riippumatta siitä, kuuluvatko nämä tuotteet kyseisen monopolin alaan.

Näin ollen kansallisen tuomioistuimen tarkoittaman toimenpiteen vaikutusta yhteisön sisäiseen kauppaan on tarkasteltava yksinomaan suhteessa ensimmäisessä kysymyksessä mainitun 30 artiklan määräyksiin.

8 Alkoholien tuotantoa ja kaupan pitämistä koskevien yhteisten säännösten puuttuessa - neuvosto ei ole vielä hyväksynyt komission sille 7.12.1976 tekemää asetusehdotusta (EYVL C 309, s. 2) - kunkin jäsenvaltion asiana on määrätä alueellaan kaikesta, mikä koskee alkoholin ja alkoholijuomien tuotantoa ja kaupan pitämistä.

Kyseisten tuotteiden kauppaa koskevien kansallisten oikeussääntöjen eroista aiheutuvat tavaroiden vapaan liikkuvuuden rajoitukset yhteisössä on hyväksyttävä siltä osin kuin näitä oikeussääntöjä voidaan pitää välttämättöminä erityisesti verovalvonnan tehokkuutta, kansanterveyden suojelua, hyvää kauppatapaa ja kuluttajansuojaa koskevien pakottavien vaatimusten täyttämiseksi.

9 Saksan liittotasavallan hallitus on esittänyt tässä ennakkoratkaisumenettelyssä erilaisia väitteitä, joiden mukaan alkoholijuomien vähimmäisalkoholipitoisuutta koskevien määräysten soveltaminen olisi perusteltua kansanterveyden suojelemiseksi ja kuluttajien suojaamiseksi vilpilliseltä kilpailulta.

10 Kansanterveyden suojelun osalta Saksan liittotasavallan hallitus esittää, että vähimmäisalkoholipitoisuuden vahvistamisella kansallisessa lainsäädännössä pyritään estämään väkijuomien liiallinen leviäminen kansallisilla markkinoilla erityisesti mietojen alkoholijuomien osalta, koska nämä tuotteet aiheuttavat hallituksen mukaan riippuvuutta alkoholista helpommin kuin alkoholipitoisuudeltaan vahvemmat juomat.

11 Tällaiset perustelut eivät ole vakuuttavia, koska kuluttaja voi valita markkinoilla olevasta äärimmäisen laajasta valikoimasta alkoholipitoisuudeltaan mietoja tai keskivahvoja tuotteita, ja lisäksi merkittävä osa Saksan markkinoilla vapaasti myytävistä, alkoholipitoisuudeltaan väkeivistä alkoholijuomista kulutetaan tavallisesti laimennetussa muodossa.

12 Saksan liittotasavallan hallitus väittää myös, että alhaisemman alkoholipitoisuuden määräämisellä tietyille likööreille pyritään suojelemaan kuluttajaa väkijuomien tuottajien ja myyjien vilpillisiltä menettelyiltä.

Tämä väite perustuu siihen, että tiettyjen juomien alkoholipitoisuuden alentaminen antaa näille kilpailuedun suhteessa alkoholipitoisuudeltaan vahvempiin juomiin, koska alkoholi on siihen kohdistetusta huomattavasta verorasituksesta johtuen juomien ylivoimaisesti kallein ainesosa.

Tämän lisäksi Saksan liittotasavallan hallituksen mukaan alkoholituotteiden vapaan liikkuvuuden sallimisesta jo sen perusteella, että tuotteet vastaavat alkoholipitoisuutensa osalta vain tuottajamaan normeja, seuraisi se, että yhteisön yhteiseksi standardiksi vahvistetaan alhaisin jossakin jäsenvaltiossa hyväksytty alkoholipitoisuus, tai jopa että kaikista asioista koskevista säännöksistä tehdään tehottomia, koska useiden jäsenvaltioiden säännöstoissa ei ole lainkaan tällaista alarajaa.

13 Kuten komissio on perustellusti todennut, juomien alkoholipitoisuuksien rajojen vahvistaminen saattaa johtaa kaupan pidettyjen tuotteiden ja niiden nimikkeiden standardointiin ja siten kaupan ja yleisölle tehtävien myyntitarjousten avoimuuden lisäämiseen.

Toisaalta ei kuitenkaan voida mennä niin pitkälle, että vähimmäisalkoholipitoisuuksien pakollisen vahvistamisen voitaisiin katsoa olevan hyvien kauppatapojen olennainen tae, koska se, että ostaja saa asianmukaisesti tietoja, on helppo varmistaa edellyttämällä, että pakkauksiin tehdään alkuperä- ja alkoholipitoisuusmerkinnät.

14 Edellä mainitusta johtuu, että väkijuomien vähimmäisalkoholipitoisuutta koskevat vaatimukset eivät palvele mitään yleisen edun mukaista tarkoitusta siinä määrin, että yhdestä yhteisön peruseriaatteesta eli tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaatteesta voitaisiin poiketa.

Tällaiset vaatimukset ovat käytännössä varmistaneet edun alkoholipitoisuudeltaan väkeville alkoholijuomille ja estäneet muiden jäsenvaltioiden mainittua vaatimusta täyttämättömien tuotteiden pääsyn kansallisille markkinoille.

Jäsenvaltion lainsäädännössä yksipuolisesti asetettu vaatimus, joka koskee myyntiin tarkoitettun alkoholijuoman vähimmäisalkoholipitoisuutta, on siksi perustamissopimuksen 30 artiklan määräysten vastainen kaupan este.

Ei ole olemassa hyväksyttävää perustetta sille, että jossakin jäsenvaltiossa laillisesti valmistetun ja kaupan pidetyn alkoholijuoman pääsy estetään toisen jäsenvaltion markkinoille; mainittujen tuotteiden myyntiin ei voida soveltaa lain kieltoa pitää kaupan juomia, joiden alkoholipitoisuus on alhaisempi kuin kansallisessa lainsäädännössä asetettu raja.

15 Ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että perustamissopimuksen 30 artiklassa ilmaistu käsite "tuonnin määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaavat toimenpiteet" on ymmärrettävä siten, että kyseisessä määräyksessä kielletään myös se, että jäsenvaltio vahvistaa lainsäädännössään kulutukseen tarkoitettujen alkoholijuomien vähimmäisalkoholipitoisuuden, kun kyseessä on muissa jäsenvaltioissa laillisesti tuotettujen ja kaupan pidettyjen alkoholijuomien maahantuonti.

Päätökset oikeudenkäyntikuluista

Oikeudenkäyntikulut

16 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Tanskan kuningaskunnan ja Saksan liittotasavallan hallituksille ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi.

Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe Hessisches Finanzgerichtissä vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi Hessisches Finanzgerichtin asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Päätöksen päätösosa

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Hessisches Finanzgerichtin 28.4.1978 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

ETY:n perustamissopimuksen 30 artiklassa ilmaistu käsite "tuonnin määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaavat toimenpiteet" on ymmärrettävä siten, että kyseisessä määräyksessä kielletään myös se, että jäsenvaltio vahvistaa lainsäädännössään kulutukseen tarkoitettujen alkoholijuomien vähimmäisalkoholipitoisuuden, kun kyseessä on muissa jäsenvaltioissa laillisesti tuotettujen ja kaupan pidettyjen alkoholijuomien maahantuonti.